

Patrik Lindenfors, författare till boken "Gud finns nog inte":

Jan Björklund ger dubbla budskap om religiösa friskolor

Publicerad: 2009-06-15, Uppdaterad: 2011-11-02

Om författaren:

Patrik Lindenfors är forskare i evolutionsbiologi vid Stockholms universitet. Författare till barn- och ungdomsboken "Gud finns nog inte". Tillbringade sin grundskoletid i S:t Eriks katolska skola.

Utbildningsdepartementet vill inte ta bort rättigheterna för religiösa friskolor att existera. Däremot försöker man kringskära skolornas möjligheter till religionsutövning. Detta gör man genom att skilja på begreppen "undervisning" (som ska vara religiöst neutral i alla skolor) och "utbildning" (som inte behöver vara neutral).

Det står skolorna fritt att "anordna andakter, bönestunder eller annan form av religionsutövning till exempel fördjupning i den egna trosläran som konfirmationsläsning". Men de "konfessionella inslagen ska liksom i fristående skolor vara frivilliga för barnen." Det ska till en modig 7-åring som vägrar gå in i kapellet eller memorera koranen.

Regeringen tycks emellertid inse faran med religiös indoktrinering av små barn. Därför skrivs särskilt in att undervisningen måste "ske med respekt för elevens integritet". Kan ni tänka er behovet av samma formulering i något annat sammanhang, som t.ex. gällande matematik eller svenska? Man skriver vidare att de "grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som utgör utgångspunkten för skolans värdegrund måste omfattas utan inskränkningar även av skolor med konfessionell inriktning".

Varför behöver man skriva in sådana här uppmaningar i ett lagförslag? Om det är en så uppenbar fara att religiösa friskolor tenderar att bryta mot regler av den här typen så borde de skolorna väl inte vara tillåtna? Om faran å andra sidan är minimal behövs väl inte skrivningen just i sammanhanget om religiösa friskolor? Då borde det räcka med generella riktlinjer.

Det är många brasklappar som måste in för att skydda sig mot anklagelsen om man utlämnar barn till religiös indoktrinering. "Undervisningen måste bedrivas under iakttagande av läroplanernas krav på saklighet och allsidighet, öppenhet för skilda uppfattningar, tolerans samt möjligheter till personliga ställningstaganden. Den omständigheten att en skola erbjuder vissa konfessionella inslag får således inte inkräkta på sakligheten och allsidigheten i undervisningen."

Förslaget kan dock få oavsedda konsekvenser. Vad gör man t.ex. med Waldorfskolorna?

Waldorfpedagogiken har sin grund i antroposofin som i sin tur kom till då grundaren Rudolf Steiner hade syner och läste ur en bok i "andevärlden". Enligt Steiner levde människor från

början på jorden som ett slags andevarelser som genomgick olika utvecklingsstadier innan de antog dagens mänskliga form. Mänskligheten lever nu i perioden efter Atlantis, som tog sin början när Atlantis sjönk år 7227 f.Kr. Perioden indelas i sju epoker. Vid den nuvarande epokens slut, år 3573, kommer människorna att återfå sin förmåga att se in i framtiden, något som Steiner hävdar var möjligt före den grekiska civilisationens framväxt.

Listigt nog undervisar antroposoferna dock inte om något av detta i skolorna. Däremot genomsyrar antroposofin all undervisning i en Waldorfskola på ett annat sätt. Varje pedagogisk avvikning från det normala grundar sig nämligen i antroposofiska trosföreställningar.

Från det att man föds tills man tappar tänderna menar antroposoferna att själen återanpassar sig till den materiella världen. I detta stadium sker barnets lärande främst genom att det imiterar andra. Om barnet lär sig läsa och skriva i denna ålder kan det störa de inre organens utveckling, eftersom barnet ännu inte "växt i kroppen".

Det andra utvecklingsstadiet, som sträcker sig från tandömsningen till ungefär fjorton års ålder, karaktäriseras enligt Steiner av fantasi - "därför" lär sig barn i denna ålder bäst genom att acceptera och försöka efterlikna auktoriteter. Barnen bör ha en enda lärare under denna period och skolan blir som en "familj" med läraren som auktoritär "förälder". Under det tredje stadiet, mellan åldrarna fjorton och tjugooett, dras astralkroppen in i den fysiska kroppen - vilket orsakar puberteten.

På grund av sådana här trosföreställningar är Waldorfskolorna i allra högsta grad konfessionella. Inte bara det, man låter detta konfessionella inslag genomsyra just det som i regeringens förslag kallas "undervisning". Betyder det här att Waldorfskolorna nu ska förbjudas?

När Jan Björklund presenterade den nya skollagen berördes problemet med religion i skolan endast kort och då med en Power point-bild med överskriften "Bättre integration". Detta måste syfta på något internt skämt inom skollagsberedningen, för hur skulle man få bättre integration av att separera barn på olika skolor, där den enda skillnaden mellan barnen är att deras föräldrar har olika religioner?

Förslaget är uppenbarligen inte till för att säkerställa alla barns rätt till bästa möjliga utbildning. Istället vädjar man till olika väljargrupper genom att locka med möjligheten att få isolera sig i enklaver med egen kultur, egna värderingar och egen religion. För att främja integration borde skolan istället möjliggöra möten mellan barn med föräldrar med olika religiös tillhörighet. Detta genom att inte tillåta skolor med religiös inriktning.

Religionsundervisningen borde istället utvidgas till att grundligare förklara fler olika livsåskådningar för alla barn. Här borde lika utrymme ges för konfessionella livsåskådningar som för som icke-konfessionella, abrahamitiska religioner såväl som indiska.

Det här är speciellt viktigt för barn från väldigt religiösa hem - just de barn som tenderar att hamna i religiösa friskolor. Hur ska dessa barn ha en chans att värdera livsåskådningar och självständigt utvärdera de alternativ som finns när de blir indoktrinerade i en enda trosinriktning från tidig ålder?

Regeringens förslag är inte till för att värna barnens rätt att själva välja livsåskådning. Istället är det till för att värna föräldrarnas rätt att pådyvla barn sin egen religion.